Nr 79.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande; given Stockholms slott den 5 februari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 5 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför:

Statsmakterna hava under en följd av år till sockerbetsodlingens stödjande vidtagit särskilda åtgärder vid sidan av gällande tullskydd. Från och med 1932 innebära dessa åtgärder i huvudsak att svenska sockerfabriksaktiebolaget och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag tillförsäkrats ensamrätt till införsel av socker mot det att bolagen enligt bestämmelserna i kontrakt

mellan bolagen och staten förbundit sig att vid inköp av betor och försäljning av socker tillämpa vissa angivna priser och bestämmelser. De nuvarande stödåtgärderna, vilka gälla under tiden till och med den 28 februari 1937, hava tillkommit i överensstämmelse med beslut av 1936 års riksdag (prop. nr 71; R. skr. nr 53).

Nu tillämpade åtgärder till sockerbetsodlingens stödjande.

Genom förordningen den 28 februari 1936 (nr 42) har förordningen den 22 februari 1932 (nr 30) angående reglering av införseln av socker, vilken förordning trädde i kraft den 23 februari 1932 och enligt förordningarna nr 50/1933, 21/1934 och 33/1935 skulle gälla till och med den 29 februari 1935, givits förlängd giltighet för tiden till och med den 28 februari 1937. Enligt förordningen nr 30/1932 får socker (tulltaxenummer 119 och 120) icke till riket införas av annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt. Detta stadgande har dock ej avseende å transitering, uppläggning å tullager och under visst villkor provianteringsfrilager, egentlig gränstrafik samt viss tullfri införsel. Den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter införselrätt, äger att lämna annan tillstånd till införsel av vara, som avses i förordningen. Vara, som på grund av bestämmelserna i förordningen icke får införas, må, därest densamma icke är att enligt lagen om straff för olovlig varuinförsel anse såsom olovligen införd, åter utföras under de villkor och i den ordning, som tullstadgan föreskriver.

Gällande kontrakt med svenska sockerfabriksaktiebolaget, vilket av bolaget undertecknats den 27 februari 1936, är av följande lydelse.

Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan svenska sockerfabriksaktiebolaget, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 8 § omförmälda tid att annan än bolaget och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returförtullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omförmälda vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att inbjuda till teckning av kontrakt angående sockerbetsodling under år 1936 i enlighet med mellan bolaget och Skånes betodlares centralförening överenskomna grunder samt under iakttagande tillika, att grundpriset för 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt icke må, med undantag som följer av bestämmelserna i 3 § andra stycket, understiga 2 kronor 25 öre. Utöver det betpris, som bolaget med tillämpning härav skall erlägga, betalar bolaget ett särskilt tillägg av 12 öre per 100 kilogram sockerbetor. Denna bolagets förbindelse medför icke förpliktelse för bolaget att mottaga teckning av högre sockerbetsareal än sammanlagt 42,000 hektar.

3 §.

Bolaget åtager sig att bestrida 41.5 procent av kostnaderna för den i 6 § omförmälda nämnden.

Vidare förbinder sig bolaget att ej låta någon betodlare ingå eller övertaga betodlingskontrakt för 1936, innehållande bestämmelse om det i 2 § angivna minimipriset av 2 kronor 25 öre eller det i nämnda paragraf omförmälda tillägget av 12 öre, med mindre betodlaren avlämnar en vederbörligen underskriven förbindelse, enligt bilagda formulär,[1] angående betarbetarlönerna 1936 och bestridande av vissa kostnader. Samtliga sådana underskrivna förbindelser skola av bolaget, på anfordran, överlämnas till den i 6 § omförmälda nämnden.

Vad betodlare enligt § 2 i förberörda förbindelse är skyldig betala skall bolaget innehålla å den odlaren tillkommande betlikviden. Sålunda innehållna belopp har bolaget att, på anfordran, redovisa till nämnden.

4 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

5 §.

Svenska sockerfabriksaktiebolagets priskurantpris å krossmelis (K 5) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å K 5 åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å K 5 bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris för sagda sockersort ej behöver tillämpas än 31 öre per kilogram för en försåld kvantitet inom hela landet av 190,000 ton — häri inbegripna försäljningar av mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag — samt 30 öre per kilogram vid försäljning därutöver.

6 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 5 § sägs, har den att meddela bolaget detta

[1] Här uteslutet.

samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dylikt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

7 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatser å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass ävensom att ej under nämnda tid införes accis å socker.

8 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1936 till och med den 28 februari 1937.

Med mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag har ingåtts ett kontrakt, undertecknat av bolaget den 27 februari 1936, av i tillämpliga delar väsentligen samma innehåll som det nu återgivna.

Enligt den förbindelse, som jämlikt kontraktens 3 § skall avfordras betodlare, åligger det sådan odlare dels att vid användning under 1936 av lejd arbetskraft för sockerbetors skötsel eller upptagning, där ej gällande kollektivavtal om dylikt arbete är tillämpligt eller betarbetaren eljest av betodlaren erhåller ersättning enligt de i kollektivavtalet stadgade bestämmelser, betala vissa i förbindelsen angivna arbetslöner, dels ock att till täckande av kostnader, som sockernämnden har att bestrida, till nämnden erlägga en avgift av — enligt Kungl. Maj:ts bestämmande — intill 2 kronor 50 öre för varje uppmätt hektar av odlarens sockerbetsodling 1936. Nyssnämnda arbetslöner hava i förbindelsen bestämts sålunda, att för sommarskötseln skall, därest den omfattar fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar) betalas ett ackord av minst 55 kronor per tunnland, samt att för upptagningen skall betalas ett ackord av minst 66 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 6 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland) varmed skörden å egendomen överstiger 280 deciton betor per hektar. Bortfaller den sista av hackningarna, skall ackordet minskas med 9 kronor per tunnland. Beträffande vissa betodlare gälla andra bestämmelser. Sålunda skall för betodlare utanför Skåne, som tecknar betodlingskontrakt med råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge, ackordet utgöra för sommarskötsel med fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar) minst 52 kronor per tunnland och för upptagning minst 60 kronor samt för sommarskötsel utan den sista hackningen ett 8 kronor lägre belopp per tunnland. För betodlare, som tecknar betodlingskontrakt med Roma eller Mörbylånga råsockerfabrik, äro motsvarande belopp respektive 53 kronor, 57 kronor och 9 kronor. I båda nu ifrågavarande fall utgår kvantitetstillägg med allenast 4 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000

kilogram per hektar, varmed skörden å egendomen överstiger 250 deciton betor per hektar. — Kvantitetstillägg skall utbetalas senast två veckor efter kampanjens slut vid vederbörande fabrik. Om arbetare genom styrkt sjukdom eller annan mellankommande orsak är förhindrad att slutföra åtaget arbete om minst 6,400 sträckfamnar och för detsammas slutförande ställer annan arbetare i sitt ställe, skall kvantitetstillägg utgå till respektive arbetare i proportion till utfört arbete.

Bestämmelser om skyldighet för bolagen att betala viss del av kostnaderna för statens sockernämnd samt att avfordra betodlarna sådan förbindelse, varom nyss förmälts, infördes första gången 1934. Stadgandet om skyldighet för betodlarna att tillämpa vissa lägsta betarbetarlöner tillkom för att hindra underbetalning till betarbetarna jämsides med att betodlarna genom statens ingripande erhöllo viss prisgaranti. I anledning av att enligt 1936 års kollektivavtal betarbetarna tillförsäkrades höjda löner för såväl sommarskötsel som upptagning, bestämdes ackordsbeloppen i 1936 års förenämnda förbindelse i motsvarande grad högre än de i närmast föregående förbindelse fastställda. Det särskilda tillägg av 12 öre per 100 kilogram sockerbetor, som bolagen åtagit sig att betala betodlarna, avser att ersätta betodlarna för den merkostnad, som orsakas dem dels genom nu ifrågavarande lönehöjning dels ock genom bestämmelserna om kvantitetstillägg för upptagning av sockerbetor, vilka bestämmelser första gången infördes 1935. Stadgandet om rätt för bolagen att för en försäljning av 190,000 ton krossmelis tillämpa ett lägsta pris av 31 öre för kilogram har tillkommit för att kompensera bolagen för deras av nyssnämnda tillägg å betpriset orsakade merutgifter. Före 1936 var lägsta krossmelispriset för all försäljning fastställt till 30 öre för kilogram.

Den avgift av högst 2 kronor 50 öre, som betodlare har att erlägga för varje uppmätt hektar av sin sockerodling, avses skola användas — förutom till täckande av hälften av kostnaderna för sockernämnden — till bestridande av vissa kostnader, som betodlingen i gemen kan hava gagn av, såsom för kontroll vid betleveranser, försöksverksamhet på sockerbetsodlingens område och dylikt. Genom beslut den 3 september 1936 har Kungl. Maj:t fastställt avgiftsbeloppet för 1936 till maximum, 2 kronor 50 öre.

I brev till generaltullstyrelsen den 28 februari 1936 angående sockerbetsodlingens stödjande (Sv. förf. saml. nr 43) har Kungl. Maj:t tillkännagivit, att Kungl. Maj:t genom ifrågavarande kontrakt för tiden 1 mars 1936—28 februari 1937 å de båda sockerbolagen överlåtit sådan införselrätt, varom förmäles i förordningen nr 30/1932.

I instruktion för statens sockernämnd den 27 april 1934 (nr 85) hava meddelats närmare bestämmelser angående nämndens uppgifter med avseende å sockerregleringens tillämpning. Med avseende å omförmälda i kontrakten angivna förbindelse angående betarbetarlöner och bestridande av vissa kostnader är i instruktionen stadgad skyldighet för nämnden att, där betodlare finnes icke hava till betarbetare utbetalt denne enligt förbindelsen tillkommande ersättning för utfört arbete, vidtaga de åtgärder, som äro

erforderliga för utbekommande av det belopp, betodlaren enligt förbindelsen har att för sådant fall utgiva samt, sedan beloppet uppburits av nämnden, utbetala till betarbetaren vad honom tillkommer. Tillika har föreskrivits, att vid behandlingen av dylikt ärende skola i nämnden deltaga två av Kungl. Maj:t utsedda extra ledamöter.

Sockerbetsodlingen 1935.

Svenska sockerfabriksaktiebolaget är enligt förutnämnda kontrakt skyldigt att mottaga teckning av sockerbetsodling för en areal av 42,000 hektar. Vad beträffar mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag är någon betareal ej angiven i det för detta bolag gällande kontraktet. Vid kontraktets ingående förutsattes emellertid att bolaget skulle för 1936 mottaga teckning av ungefär lika stor areal som närmast föregående år eller i runt tal 5,000 hektar. Härutöver hava dels svenska sockerfabriksaktiebolaget åtagit sig att, oberoende av sin övriga areal, mottaga teckning till odling av sockerbetor från småbrukare — i främsta rummet sådana med en totalareal odlad jord ej överstigande 10 hektar med företräde för odlare med mindre areal, vilken för sin utkomst vore väsentligen beroende av sitt jordbruk — för en areal av intill 800 hektar, dels ock mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag utfäst sig att vid sidan av annan areal mottaga teckning av småbrukare på Öland för 200 hektar och i Östergötland för 100 hektar..

Enligt de betodlingskontrakt, som på grund av dessa åtaganden ingåtts mellan bolagen och betodlarna, har under 1936 mottagits teckning för en betareal av sammanlagt 51,368 hektar. Denna areal är större än under tidigare år. Under 1928—1935 uppgick betarealen till respektive 42,760, 27,409, 36,718, 35,107, 40,650, 50,572, 50,570 och 50,639 hektar.

Den totala betskörden i landet 1936 utgjorde 1,799,561 ton. Motsvarande tal under 1932—1935 var respektive 1,547,814, 1,838,000, 1,861,929 och 1,865,929 ton.

Betskörden per hektar uppgick sålunda 1936 till i genomsnitt omkring 350 deciton. För 1932—1935 erhölls en genomsnittlig betskörd per hektar av respektive 386, 372, 365 och 370.

Sockerhalten i betorna var i medeltal ovanligt hög eller 18.19 procent. Såsom normal har plägat betecknas en sockerhalt av 17.2 procent.

Råsockermängden har till följd av den höga sockerhalten — oaktat den i jämförelse med de senaste åren lägre betskörden per hektar — uppgått till 299,195 ton. Motsvarande myckenhet utgjorde 1935 294,500 ton och 1934 273,000 ton, vilken sistnämnda myckenhet då ansågs väl täcka landets sockerbehov under ett konsumtionsår.

Betpriset under de senaste tio åren framgår av följande sammanställning, däri priset angives i öre för deciton.

Kampanjår	grundpris	särskilt tillägg	tillägg för sockerhalt	summa
1927/1928	281.66	—	6.46	288.12
1928/1929	244.23	—	7.41	251.64
1929/1930	211.61	—	16.89	228.50
1930/1931	245.00	—	12.21	257.21
1931/1932	209.57	—	21.88	231.45
1932/1933	230.00	—	14.66	244.66
1933/1934	225.00	—	30.23	255.23
1934/1935	225.00	—	5.48	230.48
1935/1936	225.00	4.00	21.38	250.38
1936/1937	225.00	12.00	33.95	270.95.

Löneförhållandena inom sockerbetsodlingen.

Rörande sommarskötsel och upptagning av sockerbetor m. m. under 1936 har gällt ett den 15 februari samma år mellan å ena sidan svenska lantarbetsgivarnas centralförening och skånska lantmännens arbetsgivareförening samt å andra sidan svenska lantarbetareförbundet och dess skånedistrikt ingånget kollektivavtal. Enligt detta gäller bland annat följande.

För sommarskötseln är bestämt ett grundpris av 36 öre för gallringen, 22 öre för hackningen närmast efter gallringen och 14 öre för varje av arbetsgivaren påfordrad annan hackning, allt per 100 sträckfamnar, dock att, därest ingen hackning sker före gallringen, priset för den senare höjes till 43 öre per 100 sträckfamnar. Detta grundpris är föremål för tillägg eller avdrag med hänsyn till det plantantal, som gallringsarbetet givit till resultat. Tillägget utgår med 1 krona per 6,400 sträckfamnar för varje 1,000-tal plantor utöver 38,000 stycken upp till 46,000 plantor. Avdrag sker per 6,400 sträckfamnar och varje 1,000-tal plantor, dels för plantantal understigande 38,000 stycken med 1 krona för vartdera av de tre första tusentalen och därefter med 2 kronor per tusental, dels för plantantal överstigande 46,000 stycken med 1 krona per 1,000-tal. — För upptagning av sockerbetor utgår ersättning per 400 sträckfamnar med 3 kronor 90 öre under oktober och 4 kronor 40 öre under november, dock att totalersättningen, om arbetaren fullgjort upptagningen, utgör 4 kronor 15 öre. Till arbetare, som utfört arbetet med upptagningen å minst 6,400 sträckfamnar och kvarstannat vid arbetet till dess upptagningen å gården är slut eller så länge arbetsgivaren påfordrar, utgår s. k. kvantitetstillägg med 6 öre per 400 sträckfamnar för varje fullt 1000-tal kilogram per hektar, varmed skörden å egendomen överstiger 280 deciton betor per hektar. Därest arbetare genom styrkt sjukdom eller annan mellankommande orsak är förhindrad slutföra åtaget arbete om minst 6,400 sträckfamnar och för detsammas utförande ställer annan arbetare i sitt ställe, skall kvantitetstillägg utgå till respektive arbetare i proportion till utfört arbete.

I avtalet angivna 6,400 sträckfamnar motsvara i fråga om sommarskötseln vid ett radavstånd mellan plantorna av 45 centimeter ett tunnland. Sistnämnda ytenhet motsvaras, då fråga är om upptagningen, av 16 enheter (rutor) om 400 sträckfamnar. Med utgångspunkt härifrån ernås vid tillämpning av kollektivavtalets ackordspriser ungefärligen följande arbetsförtjänster. Därest sommarskötseln omfattar fyra arbetsmoment, giver ac-

kordet per 6,400 sträckfamnar (= 1 tunnland) 55 kronor 4 öre. Bortfaller den första hackningen, minskas ackordet med 4 kronor 48 öre. Bortfaller den sista hackningen, minskas ackordet med 8 kronor 96 öre. Upptagningen skulle vid ett medelpris av 4 kronor 15 öre per 400 sträckfamnar betalas med 66 kronor 40 öre per 6,400 sträckfamnar. Inalles borde alltså erhållas en arbetsförtjänst av 121 kronor 44 öre per tunnland. Denna arbetsförtjänst kan dock, såsom nämnts, ökas dels genom att gallringen utföres så att önskat plantantal erhålles, dels om skörden ökas.

Efter förhandingar mellan parterna har för 1937 nytt kollektivavtal ingåtts. Enligt detta hava betarbetarlönerna undergått vissa förhöjningar. Sålunda skall grundpriset för sommarskötseln utgöra för första hackningen 16 öre, för gallringen 45 öre, för hackningen närmast efter gallringen 24 öre och för varje av arbetsgivaren påfordrad annan hackning 17 öre, allt per 100 sträckfamnar. Om ingen hackning sker före gallringen, skall priset för den senare höjas till 53 öre per 100 sträckfamnar. För upptagningen skall utgå ersättning med 4 kronor under oktober och 4 kronor 50 öre under november, allt per 400 sträckfamnar, med rätt dock för arbetare, som fullgjort åtaget upptagningsarbete, att uppbära totalersättning med minst 4 kronor 25 öre per 400 sträckfamnar enligt följande regler. Har arbetet verkställts helt under oktober, betalas 4 kronor 25 öre. Har arbetet verkställts helt under november, betalas 4 kronor 50 öre. Har arbetet verkställts dels under oktober och dels under november betalas, om övervägande delen utförts under oktober, ett genomsnittspris av 4 kronor 25 öre samt, om övervägande delen utförts under november, 4 kronor för oktober och 4 kronor 50 öre för november. Enligt detta avtal kommer sålunda ackordet för sommarskötseln, omfattande fyra arbetsmoment, att uppgå till 65 kronor 28 öre per tunnland. Bortfaller den första hackningen, minskas ackordet med 5 kronor 12 öre. Bortfaller den sista hackningen, minskas ackordet med 10 kronor 88 öre. För upptagningen kommer vid ett medeltal av 4 kronor 25 öre per 400 sträckfamnar att utgå ett ackord av 68 kronor per tunnland. Helackordet blir alltså 133 kronor 28 öre per tunnland. Härtill komma dels tillägg respektive avdrag för plantantal dels ock kvantitetstillägg enligt för 1936 gällande grunder.

Läget å sockermarknaden.

Sockerbolagens priskurantpris per kilogram krossmelis har under kontraktstiden hittills utgjort, under tiden 1 mars—19 november 1936 31 öre samt därefter 30 öre. Det högre priset under större delen av 1936 har berott på den bolagen i kontrakten tillförsäkrade rätten att för en försåld kvantitet av 190,000 ton tillämpa detta pris. Om fri prisbildning varit rådande, torde noteringen för krossmelis skola hava visat ett pris per kilogram av under tiden 1 mars—8 maj 1936 29 öre, 9 maj—5 juni 28 öre, 6 juni—4 juli 27 öre, 5 juli—19 november 26 öre, 20 november—31 december 27 öre samt därefter 28 öre.

Bolagens försäljning av raffinerat socker har under tillverkningsåret 1 september 1935—31 augusti 1936 uppgått till sammanlagt 273,835 ton. Motsvarande myckenhet närmast föregående år utgjorde

1929/1930	214,203	ton
1930/1931	213,801	»
1931/1932	224,594	»
1932/1933	c:a 233,000	»
1933/1934	253,409	»
1934/1935	257,389	»

På grund av anmodan att inkomma med utredning rörande prisutvecklingen och läget på den internationella sockermarknaden under den gångna delen av löpande regleringsperiod samt utsikterna för den närmast följande tiden har *statens sockernämnd* med skrivelse den 18 januari 1937 överlämnat en av svenska sockerfabriksaktiebolaget utarbetad promemoria i ämnet. I promemorian anföres bland annat följande.

Den statistiska positionen för socker har under år 1936 avsevärt förbättrats. Trots en med cirka 2,700,000 ton förstorad produktion konsumerades hela den frambragta kvantiteten, varjämte ytterligare 1,200,000 ton från överskottsförrådet från föregående år övergick till förbrukning. De synliga förråden vid senaste redovisningstillfället eller per den 1 nov. voro endast 4,480,000 ton mot 8,594,000 ton år 1932. Under pågående produktionsår torde enligt en nu föreliggande men på ett antal punkter som osäker betecknad uppskattning en ytterligare tillväxt på cirka 600,000 ton vara att vänta. Som emellertid konsumtionen alltjämt utvecklas synnerligen gynnsamt, förefaller det icke otroligt, att även år 1937 skall komma att uppvisa en fortsatt lagerminskning.

Årets redovisade världslager har ungefärligen samma storlek som förrådet 1928, vilket betecknades som ungefärligen normalt, men det nuvarande priset utgör endast 40 % av noteringen vid det jämförda tillfället. Det genomsnittliga priset för råsocker 96 % cif England var då 11 sh. $7^1/_2$ d. per cwt mot 4 sh. $8^3/_4$ d. år 1936. Anledningen till skillnaden torde i viss grad vara att söka i den sänkning, produktionskostnaderna under tiden genomgått. En bestämd uppfattning om utsträckningen härav står dock icke att erhålla. Den torde därjämte och helt säkert till största delen vara att finna i den sammankrympning, som den fria världsmarknaden under tiden varit utsatt för. Genom de senaste årens autarkisträvanden hava avsättningsmöjligheterna däråt erfarit en kontinuerlig minskning, och desamma torde nu hava endast halva omfattningen mot 1928. Detta torde hava medfört förstorad betydelse av förråden hos till den fria marknaden hänvisade producenter. Även om man därför å ena sidan endast beträffande totalkvantitetens storlek helt kan jämföra årets lagersituation med 1928 års, torde man å andra sidan bestämt våga påstå, att förändringen i nämnda avseende ej är sådan, att prisdifferensen mellan de båda åren är berättigad, eller att årets notering utgör ett tillförlitligt uttryck för den nuvarande lagersituationen. Tvärtom förefalla goda skäl föreligga för bättre prisläge, i all synnerhet som den nu gällande noteringen ingenstädes täcker det genomsnittliga lägsta framställningspriset och en fortsatt sanering av den statistiska positionen synes sannolik. Att den nuvarande prisnivån likväl består, får man måhända tillskriva den omständigheten, att jämsides med sammankrympningen av avsättningsmöjligheterna även försiggått en minskning av köpareantalet. I själva verket torde det vara så, att en

enda firma numera helt dominerar köparesidan, och till sagda firma koncentreras alla framkommande säljbud, varjämte den även i övervägande grad leder utvecklingen på terminmarknaden i London. Förmodligen i avsikt att söka åstadkomma en förändring i detta förhållande har beslut fattats om inrättandet av ett nytt terminskontrakt i New York, grundat på världssockerbasis. Huruvida detta, vari affärer väntas påbörjas tidigt 1937, skall förmå tilldraga sig ett större intresse och bliva ett medel att bättre balansera förhållandet mellan köpare och säljare, kan för tillfället icke bedömas. Möjligheten därför torde dock icke vara helt utesluten.

I detta sammanhang må lämnas följande sammanställning över detaljpriset i svenska kronor per kilogram strösocker i olika europeiska länder den 15 oktober 1936.

Sverige	0.36	Turkiet	0.79
England	0.36	Danzig	0.83
Danmark	0.37	Rumänien	0.88
Schweiz	0.37	Tjeckoslovakien	0.89
Belgien	0.38	Österrike	0.95
Lettland	0.52	Holland	0.98
Norge	0.57	Ungern	1.00
Frankrike	0.62	Bulgarien	1.15
Irland	0.62	Tyskland	1.21
Polen	0.76	Italien	1.28

Statens sockernämnd gör gällande, att med hänsyn till prisutvecklingen å världsmarknaden och i betraktande av den omständigheten att 1936 års sockerbetsskörd beräknades täcka det löpande konsumtionsårets behov och jämväl lämna något överskott, anledning ej syntes föreligga att upphäva den nuvarande sockerregleringen i landet.

Departementschefen. Av den redogörelse jag här lämnat torde framgå, att den svenska sockerbetsodlingen ej heller under 1937 torde komma att utan stöd från statsmakternas sida få en med hänsyn till arbetstillgång och folkförsörjning önskvärd omfattning. Den regleringsanordning, som tillämpats under de senaste åren och härvid visat sig ändamålsenlig, synes därför böra givas förlängd giltighet. Den inhemska sockerindustrien har under 1936 undergått förändring så tillvida, att mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag uppgått i svenska sockerfabriksaktiebolaget. För ernående av överenskommelse rörande prissättning m. m. å 1937 års skörd hava förhandlingar ägt rum med sistnämnda bolag, varvid jämväl representanter för betodlarna beretts tillfälle att framföra sina synpunkter. Förhandlingarna hava resulterat i, att bolaget godkänt ett förslag till avtal enligt i princip samma grunder som de nu gällande.

Såsom nämnts i det föregående medför det nya kollektivavtalet angående betarbetarlönerna en viss ökning av dessa. Helackordet per tunnland kommer sålunda att uppgå till i avjämnat tal 133 kronor, därav för sommarsköt-sel med fyra arbetsmoment 65 kronor och för upptagning 68 kronor. I samband härmed hava genomförts vissa ändringar i bestämmelserna rörande er-

sättningens storlek, därest sommarskötseln skulle omfatta mindre antal arbetsmoment än fyra. I stort sett innebär avtalet härutinnan, att ackordet för sommarskötseln skall minskas med i runt tal 5 kronor, om någon hackning ej sker före gallringen, och med, likaledes i runt tal, 11 kronor, om någon tredje hackning ej påfordras. I enlighet med de principer, som statsmakterna under senare år tillämpat, torde ändringar, motsvarande de i kollektivavtalet sålunda vidtagna, böra ske i den förbindelse, betodlare i Skåne, Östergötland eller Västergötland vid tecknande eller övertagande av betodlingskontrakt skall överlämna till statens sockernämnd. För betodlare i övriga delar av landet böra ersättningsbestämmelserna i sagda förbindelse likaledes jämkas under hänsynstagande till att det inbördes förhållandet mellan betarbetarlönernas storlek i olika landsdelar såvitt möjligt lämnas orubbat. Med beaktande härav torde betodlare utanför Skåne, som tecknar betodlingskontrakt med råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge, böra betala för sommarskötsel med fyra arbetsmoment 61 kronor, för upptagning 62 kronor och i helackord per tunnland alltså 123 kronor. Bortfaller hackningen före gallringen, skall ackordet minskas med 5 kronor, och företages ej någon tredje hackning, skall minskning ske med 9 kronor. Betodlare, som tecknar kontrakt med Roma eller Mörbylånga råsockerfabrik, bör betala för sommarskötsel med fyra arbetsmoment 63 kronor, för upptagning 58 kronor och i helackord alltså 121 kronor per tunnland. Minskningen, om första respektive tredje hackningen bortfaller, bör här fastställas till respektive 5 och 10 kronor.

I övrigt torde ej böra vidtagas någon annan ändring i betodlarnas nyssnämnda förbindelser än att — på grund av ett uttalande från statens sockernämnd angående önskvärdheten av att för betarbetarna möjliggöra att utan omgång erhålla erforderliga uppgifter för kontroll av dem tillkommande kvantitetstillägg — i förbindelserna bör upptagas ett stadgande av innehåll, att betodlare skall vara pliktig att, sedan leveransen av sockerbetor för året avslutats, för betarbetare, som så önskar, förete skriftlig, av svenska sockerfabriksaktiebolaget lämnad uppgift å odlarens medelskörd av sockerbetor under året. Vid överläggningarna med bolaget har detta förklarat sig berett att tillhandahålla odlarna dylika uppgifter.

Beträffande förbindelsernas närmare utformning hänvisas till vid statsrådsprotokollet fogade *bilaga a.* Tidigare i samband med avlåtande av proposition till riksdagen i förevarande ämne gjorda uttalanden rörande förbindelsernas tillämpning och innebörd äga naturligtvis alltjämt giltighet.

Från betodlarnas sida har gjorts gällande, att de, därest betarbetarnas löner på angivet sätt höjdes, borde erhålla kompensation i form av ökat betpris. Tillika har framhållits den kostnadsökning, som orsakats odlarna genom lantarbetarna i annat sammanhang tillförsäkrad förbättring i lönevillkoren ävensom de stegrade utgifter, som jordbruket kunde få vidkännas vid en eventuell skärpning av lantarbetstidslagen. Då dessa synpunkter ansetts böra beaktas, har enligt överenskommelsen med svenska sockerfabriksaktiebolaget betpriset för nästa kontraktsår bestämts sålunda, att grundpriset för 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt skall utgöra 2 kronor

55 öre i stället för såsom nu 2 kronor 25 öre, varemot nuvarande särskilda tillägg av 12 öre icke vidare skall utgå. Dessa villkor hava även från odlarnas sida godtagits.

Såsom ersättning för det högre betpriset har bolaget betingat sig rätt att tillämpa ett lägsta priskurantpris för kilogram krossmelis av 32 öre i stället för de i nu gällande kontrakt stadgade minimipriserna av 31 respektive 30 öre. Då bolaget såsom en förutsättning för sitt samtycke till överenskommelsen uppställt det villkoret, att prishöjningen finge tillämpas redan från och med den 28 januari 1937, och då ett medgivande härtill funnits skäligt dels med hänsyn till den bolaget orsakade kostnadsökningen vid inköp av sockerbetor dels ock för undvikande av spekulation, har Kungl. Maj:t den 27 i samma månad beslutat i överensstämmelse med bolagets förevarande hemställan, därvid emellertid föreskrivits, att, om riksdagen icke skulle godkänna anordningen, bolaget vore skyldigt att enligt Kungl. Maj:ts bestämmande antingen omedelbart till statsverket inleverera ett belopp, motsvarande den merinkomst, bolaget på grund av förenämnda beslut kunde hava erhållit, eller ock vid försäljning under tiden 1 mars 1937—28 februari 1938 av motsvarande myckenhet krossmelis debitera ett 2 öre lägre pris för kilogram än bolaget eljest skulle hava tillämpat under sagda tid.

Utöver det nu anförda innebär den nya överenskommelsen med svenska sockerfabriksaktiebolaget ej andra olikheter i jämförelse med gällande kontrakt än som följa av bolagets övertagande av mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag. Sålunda har stadgats, att de grunder, som av sistnämnda bolag tillämpats i fråga om täckningsersättning, vattenhalt i betmassa och bidrag till järnvägsfrakt, i huvudsak alltjämt skola tillämpas vid betleveranser till Lidköpings, Linköpings och Mörbylånga råsockerfabriker. Vidare har svenska sockerfabriksaktiebolaget beträffande kostnaderna för statens sockernämnd, vilka förut bestritts till 41.5 procent av detta bolag och till 8.5 procent av det andra bolaget, åtagit sig att under nästa kontraktsår svara för 50 procent av sagda kostnader.

Enligt nuvarande kontrakt är svenska sockerfabriksaktiebolaget skyldigt att mottaga teckning av en sockerbetsareal om 42,000 hektar. Såsom tidigare nämnts har betarealen i hela landet under 1936 uppgått till 51,368 hektar. Bolaget har vid de nu avslutade förhandlingarna uppgivit sig hava för avsikt att icke minska denna areal utan att tvärtom överväga någon ökning av densamma. Vidare har bolaget förklarat att, därest en sådan ökning ägde rum, bolaget vore berett tillse, att denna särskilt komme sådana mindre jordbruk tillgodo, som med hänsyn till sin belägenhet i förhållande till fabriken och sin jordbeskaffenhet kunde anses lämpade för betodling, därvid skulle eftersträvas, att vederbörande odlares betareal komme att stå i lämpligt förhållande till hans totalareal. Genom denna förklaring från bolagets sida torde vissa från småbrukarhåll uttalade önskemål om ökad sockerbetsareal bliva tillgodosedda. Bolaget har ytterligare förklarat sig villigt att söka tillse, att principen om uppehållande av lämplig proportion mellan betareal och totalareal vunne tillämpning jämväl vid medgivande av nyteckning i andra fall än de nyss berörda.

Förslag till kontrakt, upprättat i överensstämmelse med vad jag här anfört, torde få såsom *bilaga* fogas till statsrådsprotokollet. Svenska sockerfabriksaktiebolaget har förbundit sig att, därest detsamma oförändrat godkännes av statsmakterna och någon invändning från riksdagens sida ej möter mot den av Kungl. Maj:t den 27 januari 1937 medgivna prishöjningen å krossmelis, sluta avtal med staten i enlighet med samma förslag.

De uttalanden, vilka vid behandlingen av förevarande spörsmål 1933 gjordes rörande sockerimportörers inköpsrätt hos sockerbolagen samt rörande utjämning av detaljhandelsmarginalen torde äga avseende jämväl å den nya avtalstiden.

För kontraktets giltighet fordras riksdagens samtycke. Vidare förutsättes, att riksdagen beslutar, att för tiden från och med den 1 mars 1937 till och med den 28 februari 1938 rätt att till riket införa socker icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt. Meddelande av erforderliga närmare föreskrifter torde ankomma på Kungl. Maj:t. Därvid torde givetvis iakttagas, att importen lämnas fri beträffande de i 1 § andra och tredje styckena av kontraktet avsedda fall samt beträffande i sagda paragrafs fjärde stycke avsedda fall regleras på där angivet sätt.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att för tiden från och med den 1 mars 1937 till och med den 28 februari 1938 rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120) med av Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för upprätthållande av nu angivna ensamrätt;

dels ock godkänna det såsom bilaga till detta protokoll fogade förslaget till kontrakt mellan staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hugo Nordlander.

Bilaga.

Förslag
till
Kontrakt
mellan svenska staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget.

Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan svenska sockerfabriksaktiebolaget, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 8 § omförmälda tid att annan än bolaget ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returförtullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omförmälda vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att inbjuda till teckning av kontrakt angående sockerbetsodling under år 1937 i enlighet med mellan bolaget och Skånes betodlares centralförening överenskomna grunder samt under iakttagande tillika, att grundpriset för 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt icke må, med undantag som följer av bestämmelserna i 3 § andra stycket, understiga 2 kronor 55 öre. Vid teckning av betodlingskontrakt, avseende leverans till Lidköpings, Linköpings eller Mörbylånga råsockerfabrik, skola dock i fråga om täckningsersättning, vattenhalt i betmassa och bidrag till järnvägsfrakt gälla i huvudsak de grunder, som tidigare tillämpats av mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag.

3 §.

Bolaget åtager sig att bestrida 50 procent av kostnaderna för den i 6 § omförmälda nämnden.

Vidare förbinder sig bolaget att ej låta någon betodlare ingå eller övertaga betodlingskontrakt för 1937, innehållande bestämmelse om det i 2 § angivna minimipriset av 2 kronor 55 öre, med mindre betodlaren avlämnar

en vederbörligen underskriven förbindelse, enligt bilagda formulär[1], angående betarbetarlönerna 1937 och bestridande av vissa kostnader. Samtliga sådana underskrivna förbindelser skola av bolaget, på anfordran, överlämnas till den i 6 § omförmälda nämnden.

Vad betodlare enligt § 2 i förberörda förbindelse är skyldig betala skall bolaget innehålla å den odlaren tillkommande betlikviden. Sålunda innehållna belopp har bolaget att, på anfordran, redovisa till nämnden.

4 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

5 §.

Bolagets priskurantpris å krossmelis (K 5) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å K 5 åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å K 5 bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris för sagda sockersort ej behöver tillämpas än 32 öre per kilogram.

6 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 5 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dylikt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

7 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatser å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass ävensom att ej under nämnda tid införes accis å socker.

8 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1937 till och med den 28 februari 1938.

---

[1] Se bilaga a.

Bilaga a.

Förbindelse
till
statens sockernämnd
angående betarbetarlönerna 1937 och bestridande av vissa på statens sockernämnd ankommande kostnader.

§ 1.

Undertecknad, här nedan kallad betodlaren, förbinder sig gent emot statens sockernämnd att vid användning under 1937 av lejd arbetskraft för sockerbetors skötsel eller upptagning — där ej gällande kollektivavtal om dylikt arbete är tillämpligt eller betarbetaren eljest av betodlaren erhåller ersättning enligt de i kollektivavtalet stadgade bestämmelser — iakttaga följande:

(Se noten här nedan.)[1]

1. För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar), betalas ett ackord av minst 65 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 68 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 6 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 280 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 133 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — *Bortfaller den första av ovannämnda hackningar,* minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 5 kronor per tunnland. *Bortfaller den sista hackningen,* minskas samma ackord med 11 kronor per tunnland.

2. Kvantitetstillägg utbetalas senast två veckor efter kampanjens slut vid vederbörande fabrik. Därest arbetare genom styrkt sjukdom eller annan mellankommande orsak är förhindrad att slutföra åtaget arbete om minst 6,400 sträckfamnar och för detsammas slutförande ställer annan arbetare i sitt ställe, skall kvantitetstillägg utgå till respektive arbetare i proportion till utfört arbete.

Betodlaren förbinder sig, att, sedan leveransen av sockerbetor för året avslutats, för betarbetare, som så påfordrar, förete skriftlig, av svenska sockerfabriksaktiebolaget tillhandahållen uppgift å sin medelskörd av sockerbetor under året.

3. Erhåller betarbetaren icke ersättning enligt bestämmelserna i mom. 1 och 2, är betodlaren pliktig att, där han ej inom viss av statens sockernämnd förelagd tid styrker sig hava till betarbetaren betalat vad som felas, efter anmodan av nämnden, utgiva ett belopp, motsvarande den felande ersättningen jämte 5 procent årlig ränta därå, att av nämnden disponeras enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter.

§ 2.

Tillika förbinder sig betodlaren att till täckande av kostnader, som statens sockernämnd har att bestrida, till nämnden erlägga en avgift av intill 2 kronor 50 öre för varje uppmätt hektar av odlarens sockerbetsodling 1937.

Avgiften, vilkens närmare belopp fastställes av Kungl. Maj:t, må på nämndens begäran innehållas å betodlaren tillkommande betlikvid. För del av hektar reduceras avgiften i proportion till arealen.

§ 3.

Tvister om tolkningen och tillämpningen av denna förbindelse — däri inbegripet avgörande, huruvida och i vad mån ersättningsskyldighet enligt § 1 mom. 3 föreligger — skola avgöras enligt gällande lag om skiljemän, med iakttagande att skiljemännen skola vara tre, varav en utses av styrelsen för Skånes betodlares centralförening och en av styrelsen för svenska lantarbetareförbundet samt den tredje (ordföranden) av Kungl. Maj:t.

---

[1] I följande fall må *§ 1 mom. 1* i stället hava nedan angivna lydelse, nämligen beträffande

betodlare *utanför Skåne*, som tecknar betodlingskontrakt med *råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge:*

»För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar), betalas ett ackord av minst 61 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 62 kronor för tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 4 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 250 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 123 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — *Bortfaller den första av ovannämnda hackningar*, minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 5 kronor per tunnland. *Bortfaller den sista hackningen*, minskas samma ackord med 9 kronor per tunnland.»

betodlare, som tecknar betodlingskontrakt med *Roma råsockerfabrik* eller med *Mörbylånga råsockerfabrik:*

»För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar), betalas ett ackord av minst 63 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 58 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 4 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 250 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 121 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — *Bortfaller den första av ovannämnda hackningar*, minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 5 kronor per tunnland. *Bortfaller den sista hackningen*, minskas samma ackord med 10 kronor per tunnland.»